

Силабус курсу КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма:

«Соціальна Педагогіка»

Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти – другий

(магістерський) рівень

Кількість кредитів: 3.

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: четвер 14.00-16.00, ауд. 232

Рік навчання: 1. Семестр: 2.

Мова викладання: українська

Форма навчання: денна/заочна

Викладач курсу:	доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Калаур Світлана Миколаївна
Контактний телефон	0982623656
Е-mail викладача:	svitlanakalaur@gmail.com ; kalaur@tnpu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Конфліктологія» спрямована на формування у магістрантів теоретичних знань про місце і значенням конфліктів у повсякденному житті та професійній діяльності майбутнього соціального педагога.

Мета викладання навчальної дисципліни «Конфліктологія» полягає у формуванні у магістрантів теоретичних знань та практичних умінь щодо розв'язання конфліктів у повсякденному житті та професійній діяльності майбутнього соціального педагога.

У процесі вивчення навчальної дисципліни у магістрів формуються такі *компетентності*:

- ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою; володіти базовими навичками комунікації іноземною мовою; здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності.
- ЗК 2 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; вдосконалення наявних професійних умінь та навичок відповідно до вимог професійного середовища, розвивати нові професійно-значущі якості; адекватно оцінювати позитивні зміни у професійній діяльності та оволодіння новими знаннями та методами професійної діяльності.
- ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміти основні концепції, теорії та факти для прогнозування стратегії професійної діяльності, дотримання етичних стандартів у соціально-педагогічній діяльності; визначати шляхи вирішення моральних проблем та приймати адекватне професійне рішення в етичних питаннях; постійно працювати над власними цінностями, поглядами.
- ФК 3 Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти; налагоджувати взаємозв'язок та взаємодію з громадськими, соціальними та державними структурами для вирішення професійних завдань; володіти знаннями щодо стратегії та тактики налагодження зв'язків з представниками різних соціальних інституцій, ЗМІ та вміння їх застосовувати у професійній діяльності.
- ФК 8 Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах; вивчати та узагальнювати передовий досвід соціально-педагогічної діяльності; включатися в інноваційні процеси, бути їх ініціатором; забезпечувати ефективну взаємодію всіх учасників інноваційного процесу; проводити експертизу науково-дослідних робіт в соціально-педагогічній сфері.
- ФК 12 Організація сприятливого середовища у різних соціальних інституціях; готовність мобілізуватись до дій в екстремальних ситуаціях; визначати фактори агресивного середовища, прогнозувати наслідки його

- впливу на дитину; визначати шляхи створення безпечного й розвивального середовища; розробляти методичні рекомендації з питань створення сприятливого середовища в різних соціальних інститутах.
- ФК 13 Здатність до координації зусиль різних організацій соціально-педагогічної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту представників груп ризику; застосовувати технології соціально-педагогічної роботи з різними категоріями суб'єктів, організовувати і координувати волонтерську діяльність на засадах академічної культури та доброчесності.
- ФК 16 Посередництво між клієнтами та структурами, що надають послуги, з метою максимізації соціально-педагогічних ресурсів відповідно до потреб та інтересів споживачів послуг.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Конфліктологія як міждисциплінарна галузь наукового знання. Історія становлення та розвитку конфліктологічних знань	Розуміти цінність знань про природу конфліктів у давньому світі, античному суспільстві, середньовіччі, Новому часі та періоді становлення буржуазних відносин. Уміти характеризувати сучасні конфліктологічні вчення	Написання рефератів, есе
-/1	Поняття, функції і типологія конфліктів	Засвоїти основні категоріальні поняття в конфлікті. Знати позитивні (конструктивні) і негативні (деструктивні) функції конфліктів у суспільстві. Оволодіти критеріями типології конфліктів.	Термінологічний диктант
2/1	Причини конфлікту та його структура	Засвоїти об'єктивні елементи та суб'єктивні елементи конфлікту. Сформувати вміння визначати причини конфліктів	Письмове опитування
2/1	Поведінка людей в конфлікті	Засвоїти основні моделі та стратегії поведінки особистості в конфлікті. Навчитися діагностувати типи конфліктних особистостей	Усне опитування
-/1	Динаміка конфлікту. Механізми виникнення конфліктів	Оволодіти механізмами виникнення конфлікту. Уміти використовувати конфліктні моделі в трансактній психології	Конспект лекції та відповідні джерела
-/1	Форми конфлікту	Уміти характеризувати основні форми конфліктної взаємодії: словесна агресія, фізична агресія, скандал, бойкот, саботаж, страйк, переслідування, протест, бунт, тероризм, війна і революція	Презентації та есе
2/-	Управління конфліктами. Технології ефективного спілкування	Опанувати видами діяльності по управлінню конфліктами. Освоїти технології	Письмове опитування

	і раціональної поведінки в конфлікті	ефективного спілкування і раціональної поведінки в конфлікті.	
2/2	Внутрішньоособистісний конфлікт	Знати основні концепції, види та причини внутрішньо-особистісних конфліктів. Навчитися передбачати наслідки цих конфліктів. Опанувати способами попередження та методами вирішення внутрішньо-особистісних конфліктів	Усне опитування, тестування, робота з методиками, розробка електронних газет
2/2	Міжособистісні конфлікти	Ознайомитися із функціями та елементами міжособистісних конфліктів. Уміти визначати стратегії поведінки особистості в конфлікті. Опанувати способами управління міжособистісними конфліктами	Усне опитування, тести, робота з методиками по оцінюванні міжособистісних стосунків
2/-	Конфлікти в організаціях	Усвідомити специфіку конфліктів в організації та дослідити владу як інструмент управління в організації. Знати типи конфліктів в організаціях та причини їх виникнення. Опанувати способами управління конфліктами в організаціях	усне та письмове опитування, тестування
-/2	Конфлікт в соціально-педагогічному процесі	Знати причини виникнення конфліктів в соціально-педагогічному процесі вищої освіти. Опанувати варіантами попередження і врегулювання конфліктів в соціально-педагогічному процесі	перегляд відео фрагментів та їх оцінка
-/-	Конфлікти в сфері управління	Ознайомитися із специфікою форм прояву управлінських конфліктів (дезорганізація, незгода, напруженість, конфронтація). Опанувати вміннями попередження і вирішення конфліктів у сфері управління.	розв'язування проблемних ситуацій
2/2	Конфлікти у сім'ї	Ознайомитися із поняттям сімейних конфліктів і їх особливості. Вивчити причини конфліктів в сім'ях. Опанувати способами попередження і розв'язання сімейних конфліктів	усне опитування, розв'язування проблемних ситуацій, презентація вебінарів

2/1	Група і конфлікт	Ознайомитися із видами групових конфліктів. Дослідити способи попередження та розв'язання групових конфліктів	розв'язування проблемних ситуацій
2/1	Насилля. Стрес	Ознайомитися із типологією насилля та її природою. Навчитися визначати мотиви насилля. Опанувати прийоми виходу із стресових станів	усне опитування, презентація власних способів виходу із стресу

Індекс у матриці ОП	Програмні результати навчання
ПРН 11	Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації; визначати, аналізувати та пояснювати соціальні явища, ідентифікувати соціально-педагогічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; здійснювати консультативну діяльність, пропонувати власні способи вирішення соціальних завдань і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
ПРН 13	Застосовувати моделі розвитку громад, ініціювати громадські дискусії, слухання, спрямовані на оптимізацію соціального захисту і соціального обслуговування населення; вивчати та застосовувати стандарти соціально-педагогічних послуг для різних категорій клієнтів, долати дискримінаційні практики та впроваджувати антидискримінаційну політику в навчальних закладах, організаціях, службах та установах.

Рекомендовані джерела

1. Калаур С.М., Фалинська З.З. Соціальна конфліктологія: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2010.
2. Калаур С.М. Практикум з Соціальної конфліктології для підготовки бакалаврів із спеціальності «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота» (За кредитно-трансферною системою навчання). – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007.
3. Калаур С.М., Фалинська З.З. Соціальна конфліктологія : навчально-методичний посібник для підготовки бакалаврів із спеціальності «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота» (За кредитно-трансферною системою навчання). – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.В.Гнатюка, 2010.
4. Антонов Г. В. Конфлікт як предмет дослідження: педагогічний аспект / Г. В. Антонов // Теорія та методика навчання та виховання : зб. наук. праць. – Х. : ХДПУ, 2004. – Вип. 13. – С. 20–27.
5. Білоконенко Л. А. Український міжособистісний конфлікт : [монографія] / Л. А. Білоконенко. – Київ : Інтерсервіс, 2015. – 335 с.
6. Ващенко І. В. Конфлікти : сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ : [монографія] / І. В. Ващенко. – Х. : ОВС, 2002. – 256 с.
7. Гіренко С. П. Конфліктологічна компетентність фахівця як чинник їх психологічної безпеки / С. П. Гіренко // Актуальні проблеми роботи з персоналом у правоохоронних органах МВС України : матеріали наук.-практ. конф., 27 листоп. 2008 р., м. Харків / ХНУВС. – Х., 2008. – С. 41–46.
8. Гірник А. М. Основи конфліктології: навч. посіб. / А. М. Гірник. – К. : Києво-Могилянська академія, 2010. – 222 с.
9. Долинська Л. В. Психологія конфлікту: Навч. посібн / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. – К. : Каравела, 2013. – 304 с.
10. Декларация принципов толерантности. Утверждена резолюцией 5.61 генеральной конференции ЮНЕСКО от 16 ноября 1995 года / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.studmed.ru/docs/document1452/content>.

11. Ділові контакт из іноземними партнерами : навч.-практ. посіб. Для бізнесмена / Укладач Ю. І. Палеха / За заг. Ред. І. І. Тимошенка. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. – 284 с.
12. Добротворський І. Переговори на 100% : Технології дійсних переговорів. – Мтр. : А-Приор, 2007. – 192 с.
13. Довгань Н. Конфлікт – феномен суспільного розвитку, його суть, складові / Н. Довгань // Збірник наукових праць УАДУ. – К., 2002. – Вип. 2. – С. 291–297.
14. Долинська Л. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. – К. : Каравела, 2013. – 303 с.
15. Дональдсон М.Н. Умение вести переговоры. Для чайников. – М., 1997.
16. Дороніна М. С. Культура ділового спілкування і партнерства : навч. собіб. / М. С. Дороніна, А. В. Дороніна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 202 с.
17. Драгомирецька Н. М. Мистецтво ділового спілкування : навч. посіб. для студ. спец. «Держ. управ.». – Одеса, 2007. – 151 с.
18. Іонова О. М. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми конфліктів у педагогіці / О. М. Іонова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць. – Луганськ : СНУ, 2005. – Вип. 2 (8). – С. 72–85.
19. Ішмутаров А.Т. Конфлікт і злагода. Основи когнітивної теорії конфліктів. – К.: Наукова думка, 1996.
20. Казміренко В. П. Засади когнітивної психології спілкування : моногр. / [В. П. Казміренко та ін.] ; за наук. ред. д-ра психол. наук, проф. В. П. Казміренка. – Кіровоград : Імекс, 2013. – 389 с.
21. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету : навч. посіб. – К. : Знання, 2007. – 143 с.
22. Карамушка Л. М. Психологія управління конфліктами в організації (на матеріалі діяльності освітніх організацій) / Л. М. Карамушка, Т.М. Дзюба – К. : Науковий світ, 2009. – 268 с.
23. Карпушина М. Г. Система методів та форм навчання у формуванні вмінь вирішувати проблемні ситуації / М. Г. Карпушина // Вісник Запорізького національного університету / голов. ред. Локарева Г. В. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2013. – № 2 (20) : Педагогічні науки. – С. 36–47.
24. Корекційно-виховні заходи у підготовці психолога-практика : метод. посібник / С. М. Аврамченко, т. І. Білуха, І.В. Євтушенко. – Ялта : Кримський гуманітарний університет, 2006. – 86 с.
25. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посіб. / Олег Кубрак. – 3-тє вид., стереотипне. – Суми : Університетська книга. – К. : ВД «Книгарня Ольга», 2005. – 221 с.
26. Лукин Ю. Ф. Конфликтология : управление конфликтами (Management of the Conflicts) : учебник для студ. высш. учеб. заведений / Ю. Ф. Лукин. – М. : Триста : Академ. Проект, 2007. – 799 с.
27. Петришин Г. Р. Конфліктологія : навч.метод. посіб. / Галина Петришин. – Тернопіль : ТНПУ, 2014. – 64 с.
28. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003
29. Пов'якель Н. І. Психологічні засади формування когнітивних умінь продуктивного розв'язання конфліктних ситуацій у педагогічних системах / Н. І. Пов'якель // Конфлікти в педагогічних системах : матеріали наук.-практ. конф. – Вінниця : ВДТУ, 1997. – С. 255–258.
30. Русинка І. І. Конфліктологія. Психотехніки запобігання і управління конфліктами : навч. посіб. для студ. економ. спец. ВНЗ / І. І. Русинка. – К. : Професіонал, 2007. – 332 с.
31. Семиченко В. А. Підготовка майбутніх педагогів до конструктивного вирішення міжособистісних конфліктів / В. А. Семиченко, М. В. Семиченко // Конфлікти в педагогічних системах : матеріали наук.-практ. конф. – Вінниця : ВДТУ, 1997. – С. 271–273.
32. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. І. Скібіцька. – 2-ге вид. – К. : Кондор, 2009. – 384 с.
33. Тимошенко Н. Корпоративна культура : Діловий етикет : навч. посіб. / Наталія Тимошенко. – К. : Знання, 2006. – 392 с.

34. Філь С. С. Поняття конфліктологічної компетентності студентів, які в майбутньому працюватимуть з людьми / С. С. Філь // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/750>

35. Цюрупа М.В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. – К.: Кондор. 2004.

36. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування : навч. посіб / Т. Чмут, Г. Чайка. – 6-е вид., випр.. і допов. – К. : Знання, 2007. – 230 с.

Допоміжні

1. Ішмугаров А.Т. Конфлікт і злагода. Основи когнітивної теорії конфліктів. К.: Наукова думка, 1996.

2. Ділові контакт із іноземними партнерами : навч.-практ. посіб. Для бізнесмена / Укладач Ю. І. Палеха / За заг. Ред. І. І. Тимошенка. К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. – 284 с.

3. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. К.: МАУП, 2003.

4. Корекційно-виховні заходи у підготовці психолога-практика : метод. посібник / С. М. Аврамченко, т. І. Білуха, І.В. Євтушенко. Ялта : Кримський гуманітарний університет, 2006. – 86 с.

5. Дороніна М. С. Культура ділового спілкування і партнерства : навч. сосіб. / М. С. Дороніна, А. В. Дороніна. Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. 202 с.

6. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування : навч. посіб / Т. Чмут, Г. Чайка. К. : Знання, 2007. – 230 с.

7. Драгомирецька Н. М. Мистецтво ділового спілкування : навч. посіб. для студ. спец. «Держ. управ.». Одеса, 2007. – 151 с.

8. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посіб. / Олег Кубрак. – 3-тє вид., стереотипне. Суми : Університетська книга. – К. : ВД «Книгарня Ольга», 2005. – 221 с.

9. Тимошенко Н. Корпоративна культура : Діловий етикет : навч. посіб. / Наталія Тимошенко. К. : Знання, 2006. 392 с.

10. Карпушина М. Г. Система методів та форм навчання у формуванні вмінь вирішувати проблемні ситуації / М. Г. Карпушина // Вісник Запорізького національного університету / голов. ред. Локарева Г. В. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2013. № 2 (20) : Педагогічні науки. С. 36–47.

11. Декларация принципов толерантности. Утверждена резолюцией 5.61 генеральной конференции ЮНЕСКО от 16 ноября 1995 года / [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.studmed.ru/docs/document1452/content>.

12. Казміренко В. П. Засади когнітивної психології спілкування : моногр. / [В. П. Казміренко та ін.]; за наук. ред. д-ра психол. наук, проф. В. П. Казміренка. – Кіровоград : Імекс, 2013. – 389 с.

13. Карамушка Л. М. Психологія управління конфліктами в організації (на матеріалі діяльності освітніх організацій) / Л. М. Карамушка, Т.М. Дзюба. К. : Науковий світ, 2009. 268 с.

14. Семиченко В. А. Підготовка майбутніх педагогів до конструктивного вирішення міжособистісних конфліктів / В. А. Семиченко, М. В. Семиченко // Конфлікти в педагогічних системах : матеріали наук. практ. конф. Вінниця : ВДТУ, 1997. С. 271–273.

15. Філь С. С. Поняття конфліктологічної компетентності студентів, які в майбутньому працюватимуть з людьми / С. С. Філь // [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/750>

16. Ващенко І. В. Конфлікти : сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ : [монографія] / І. В. Ващенко. Х. : ОВС, 2002. – 256 с.

17. Гіренко С. П. Конфліктологічна компетентність фахівця як чинник їх психологічної безпеки / С. П. Гіренко // Актуальні проблеми роботи з персоналом у правоохоронних органах МВС України : матеріали наук.-практ. конф., 27 листоп. 2008 р., м. Харків / ХНУВС. Х., 2008. С. 41–46.

18. Долинська Л. В. Психологія конфлікту: Навч. посібн / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. К. : Каравела, 2013. 304 с.

19. Довгань Н. Конфлікт – феномен суспільного розвитку, його суть, складові / Н. Довгань // Збірник наукових праць УАДУ. К., 2002. Вип. 2. С. 291–297.

20. Пов'якель Н. І. Психологічні засади формування когнітивних умінь продуктивного розв'язання конфліктних ситуацій у педагогічних системах / Н. І. Пов'якель // Конфлікти в педагогічних системах : матеріали наук.-практ. конф. – Вінниця : ВДТУ, 1997. – С. 255–258.

21. Іонова О. М. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми конфліктів у педагогіці / О. М. Іонова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць. Луганськ : СНУ, 2005. Вип. 2 (8). С. 72–85.

22. Гірник А. М. Основи конфліктології: навч. посіб. / А. М. Гірник. К. : Києво-Могилянська академія, 2010. – 222 с.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1. (теми 1-7) – обговорення, розгляд питань, тестування	40
Модуль 2. (теми 8-16) – обговорення, розгляд питань, виступ з повідомленнями, тестування, розв'язування проблемних ситуацій, презентація есе, газет, вебінарів	40
Залік (теми 1–10). Підсумковий контроль у тестовій формі	20

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		<i>Для заліку</i>
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	зараховано
75-84	C	
64-74	D	
60-64	E	зараховано
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.